

« Missa in memoriam dilectionis et operum Dei, quæ nostri causa ille peregit, instituta est. »

7. — Dici quoque potest, quod æternus Pater per os Pilati toti generi humano dixerit : *Ecce homo, inspice, et fac secundum exemplar, quod tibi monstratum est. Incarnatus est ex Spiritu Sancto ex Maria Virgine, et homo factus est; non solum ut hominem redimeret, sed etiam ut hominibus in omnibus operibus suis, velut exemplar et norma, quam imitentur, serviret. Poterat quidem homo ab adimpleione multorum actuum virtutis se excusare, dicendo : Impossibile mihi est, ut fragilis ego homo Deum imitari possim, exemplar hoc nimis mihi sublime est : et ideo ut hujus excusationis occasio tolleretur, æternus Pater dicit : *Ecce homo quasi dicere voluisse : Si Deum imitari te posse diffidis, imitare Deum hominem factum, imitare profundam ejus humilitatem, quam inter tot vilipendia et contumelias exhibuit. Imitare ejus paupertatem, quam in ignominiosa sua nuditate probavit. Imitare in mansuetudine, in silentio, quo tot injurias æquanimiter toleravit. Imitare in tormentis adeo acerbis etiam patientiam. Imitare deinde obedientiam illius, injurias et contumelias sine ulla contradictione sustinendo : Ecce homo. Omnes hosce virtutum actus exercut ut homo, et spinas, spuma et flagella sustinuit ut homo. Diogenes die quadam in publico foro ingenti populi multitudine cinctus, clamabat : *Hominem non inventio. Dicere enim volebat, vix se aliquem reperire hominem vere virtuosum. Id ipsum profecto hodie minime dicere possumus. Ecce homo, inspice, et fac secundum exemplar, quod tibi monstratum est. Porro crux, ut in discursibus praecedentibus ex mente S. Augustini diximus, non solum fuit patibulum Christi patientis, verum etiam cathedra fuit ejusdem velut magistri docentis. Ecce homo, qui tibi ad imitandum proponitur, » inquit Salmeron, qui expertisti esse ut Deus, ut primus ille homo Adam. » Quod si in hac vita præsente, quæ vallis quedam est lacrymarum, tribulationibus et adversitatibus impetimini, levate devote meditationis oculos in hoc : *Ecce homo. Recogitate eum* (monitum est illius, qui non nisi in cruce Christi gloriabatur¹) *qui talem sustinuit a peccatoribus adversum semetipsum contradictionem, ut ne fatigemini animis vestris deficientes; nondum enim usque ad sanguinem restititis adversus peccatum repugnantes. Hugo Cardinalis ait² : In hoc quod dicit : Ecce homo, significatur quod hominis est pati, non deliciar, et tunc completum est illud Job, v: *Homo nascitur ad laborem.* » Ecce tibi igitur quam verum sit, quod quicquid Filius Dei, in terram descendens, nostraque mortali carne se vestiens, a nobis assumptus, totum in nostrum quoque beneficium****

¹ HEBR., XII, 3. — ² HUGO CARD., in Joan.

impenderit³. « Quod de nostro assumpsit, totum « nobis contulit ad salutem. » Natura divina patiendi incapax erat, juxta illud⁴ : *Non accedit ad te malum, et flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.* Et ideo Deus homo factus est, ut pro nobis et nostra salute pati posset : et ideo *Ecce homo, quia homo nascitur ad laborem.* Hanc autem similitudinem per peccatum adeo amisit, ut regius Psaltes de ipso canat⁵ : *Homo cum in honore esset, non intellexit; comparatus est iumentis insipientibus, et similis factus est illis.* Filius autem Dei, ut hanc jacturam repararet, hujusque imaginis similitudinem in pristinum statum restitueret, adeo in corpore suo deformari voluit, ut vix tanquam homo dignosci posset. Salmeron ait⁶ : *Ecce homo, dici vobis potest a Deo Patre, non tantum innocens, sed etiam Deus et homo, et talis, ut tu homo per eum efficiaris Deus.* » Ideo enim factus est homo, ut in Praefatione quadam dicitur, ut nos divinitatis suæ tribueret esse participes.

8. — Paulus de Palatio Pilatum per hæc verba : *Ecce homo, dicere voluisse inquit⁷: Homo est, non lapis, non ferrum, non æs : quæ sustinuit, vix credibile est, quomodo sustinerit.* » Et paulo post subdit : *Si duces et imperatores a partis trophæis nomina sibi vèndicant. Africanus enim dictus est Scipio, qui sibi Africam comparavit : quanto verius Christus dicetur homo, qui homines suo subjugavit imperio, a dæmonis potestate præripiens?*

DISCURSUS XVI.

PONTIFICES POPULUM AD POSTULANDAM CHRISTI CRUCIFIXIONEM EXCITANT : PILATUS VERO ACCUSATIONEM AUDIENS, QUA CHRISTUM SE FILIUM DEI FACERE VOLUSSSE ASSEREBANTUR, TIMORE PERCELLITUR.

IDEA SERMONIS. — 1. Pontifices viso Christi crudelius sœviriunt. — 2. Pontifices qui debuissent Christum innocentem defendere primi illum depositum ad mortem. — 3. Judæi his ingemantur : Crucifige, quo ostendunt quantum siant Christi sanguinem. — 4. Pilatus abhortuit tradere Christum ad crucifixendum. — 5. Judæi judicant Christum morte dignum, eo quod se filium Dei dixerit. — 6. Pontifices falso allegabant legem contra Christum. — 7. Pilatus Christum damnare timuit, suspicans in illo esse aliquid divinum. Pilatus habuit aliquam notitiam divinitatis Christi. Pilatus timuit ne forte grave crimen commisisset, permittendo Christum flagellari et spinis coronari.

Cum ergo vidissent eum Pontifices, et ministri, clamabant dicentes : *Crucifige, crucifige eum.* Joan., xix, 6.

1. — S. Joannes Evangelista multas, quæ pos-

¹ S. THOM., ib. — ² Ps. cx, 10. — ³ Ps. XLVIII, 43. —

⁴ SALM., ib. — ⁵ PAUL. DE PAL., in Matt.

flagellationem et coronationem ex spinis acciderunt, specificat circumstantias, quas ali tres Evangeliste subticuerunt; scilicet ostensionem Christi per verba illa : *Ecce homo, et effectum contrarium illi, quem securum preses sperabat : cum enim is crederet, illos ex hoc spectaculo ad compassionem movendos esse, ipsi e contrario elata voce crucifixionem ejus postularunt : Cum ergo vidissent eum pontifices et ministri, clamabant : Crucifige, crucifige eum ; circa quæ verba Toletus inquit¹ : Dæmoniaco spiritu repleti, communibus vocibus clamabant, et a conspectu etiam tolli petunt, quasi eum sustinere non valeant. Non accusationem adserunt, nec juris ordinem querunt, sed furore vincere volunt, ut impleatur quod dicitur Isaiae, *lxx: De iudicio sublatus est.* » Lucas Brugensis illud evangelistæ verbum : *Cum ergo vidissent eum, observat, inquit² : Gravis fuit eis etiam ad vindendum, quod prædixerat de ipsis Sapiens, n, 15, adeoque instar ferarum, viso sanguine flagellati, ferocierunt magis.* » Cajetanus similiter super prædicta verba scribens, ait : *Vere monstrant, quod non ex ira, sed ex odio (prout Jesus dixerat) persequerantur eum: odium enim insatiabile est, et propterea viso Jesu dehonestato et flagello late, non mitigatur eorum animus, sed ad turpiora et crudeliora tendit, clamando : Crucifige.* » Toletus ad rabidum hoc, inveteratum, furibundumque odium exprimentum, duas valde aptas adducit similitudines, inquit³ : *Deceptus est Pilatus opinione sua. Nesciebat illos diabolico spiritu agitatos tales esse, qualis is est, qui eos excitabat. Est autem diabolus implacabilis et nulla commiseratione commovet, nec hominem desolatione exsatiatur. Viso igitur Christo, sicut ignis injecto oleo exardescit, ita inflammatis isti sunt : quod Joannes in illa particula indicavit : Cum vidissent ergo, quasi diceret : Quia viderunt, in majorem furorem provocati sunt, velut feri canes, qui solo visu adlatrant, instanter, et ardenter crucifigi petentes.**

2. — *Pontifices et ministri clamabant.* Implacabile hoc sacerdotum et ecclesiasticorum contra Filium Dei conceptum odium, seriam meretur considerationem : cum enim hi tanquam specialiter divino cultui consecrati, plusquam seculares obligati essent ad Christum adversus omnem injustitiam, quam præses illi irrogare voluisse, defendendum et protegendum; ipsi e contra invidia agitati et capita coniurationis facti, deposito omnidi gratia et gradus summi Pontificatus decore et convenientia, pro nihilo habuerunt, quod in publico iudicio accusatorum partes agerent, et manifestos ac irreconciliables persecutores se esse probarent. *Primi illi clamaverunt⁴, » inquit Lucas Brugensis,*

¹ TOLET., in Joan. — ² LUC. BRUG., ib. — ³ TOL., ib. — ⁴ LUC. BRUG.

*ut populo se duces præberent; fortassis enim populus misericordia motus Jesum liberasset. Id veriti Pontifices, mox exclamarunt, crucifigendum esse ut populum in sententiam, clamoremque eum dem abiperent. » Cajetanus aliam assignat rationem, inquit⁵ : *Ne populi multitudo subrubesceret, recordata forsan miraculorum illius, aut tam miserabili aspectu commota, priores exclamat.* » Non erubescabant hi pontifices et sacerdotes, vili plebeculæ in conspectu omnium in publico foro sese immiscere, ut commoverent plebem, tot beneficiis a Christo paulo ante affectam, et ut auctoritate et exemplo suo ad tumultuose petendarum innocentis crucifixionem, plebeulam in ducerent; nam ut S. Gregorius ait : *Cum pastor per abrupta graditur, consequens est, ut grex in precipitum feratur.**

3. — *Clamabant, dicentes : Crucifige, crucifige eum.* Lucas Brugensis ait⁶ : *Nequaquam contenti sunt durissimis flagris et probris innocentis illatis, sibique ante oculum propositis (quasi non esset illi cum ipsis natura communis humana) neque quicquam moventur iudicio Præsidis, censentis eum commiseratione dignum, et præter meritum castigatum : sed mortem exigunt et quidem crucis, more canum rabidorum quorum sitis, ubi gustarunt hominis sanguinem, non prius extinguitur, quam universum hauserint.* » Porro per hoc, quod iteratis vicibus dicebant : *Crucifige, crucifige eum, ardentissimam ad vivum exprimebant sitim, qua ad agni immaculati sanguinem effundendum anhelabant.* Et ideo Lucas Brugensis ait : *Repetitio, crucifige, crucifige, animi furem et ardorem significat.* » S. Thomas id ipsum diu ante in hæc verba indicarat⁷ : *Ingeminant propter desiderii vehementiam, nec sunt contenti quaque morte, sed turpissimam expetunt.* » Albertus Magnus ait⁸ : *Bis dicunt, ut horrore mortis accumularet probrum crucifixionis.* » Porro qui illis temporibus crucifigebantur, adeo apud unumquemque infames et contemptibiles fiebant, ut fastidiosa quoque esset singulis memoria eorum; nam ut Scriptura ait : *Maledictus qui pendet in ligno.* et ideo ut Albertus magnus ait⁹ : *In publica confusione Christi gloriam volebant diminuere.* » S. Lucas ait¹⁰ : *At illi instabant vocibus magnis postulantibus, ut crucifigeretur, et invalecebant voces eorum.* » Ut clamoribus extorquent, quod rationibus non poterant, » inquit Lucas Brugensis¹¹, *sic enim solent quos veritas destituit, consci sibi quod argumentis vincere nequeunt, clamores intendere varia et undique collecta crimina criminibus, mendacia mendaciis accumulare.*

4. — *Dicit eis Pilatus : Accipite eum vos, et cruci-*

¹ CAJET., in Joan. — ² LUC. BRUG., ib. — ³ S. THOM., ib. — ⁴ ALB. MAG., ib. — ⁵ ID., in Luc. — ⁶ LUC., XXIII, 23. — ⁷ LUC. BRUG., in Luc.

figite. Cajetanus inquit¹: « Non sunt hæc verba concedentis Pontificibus, ut accipiant Jesum et crucifigant (hoc enim libenter acceptassent) sed sunt verba horrentis crimen, juxta consuetum loquendi modum; cum enim horremus facinus aliquod patrare, dicimus suadentibus: Facite vos illud, ego nolo facere; dicimus hæc, non indulgendo, sed horrendo crimen et propterea rationem horrendi subjungit: *Ego non invenio in eo causam*, scilicet crucifixionis. » Lucas Brugensis ex S. Cyrillo Alexandrino ita scribit²: « Egregie hunc locum enarrat Cyrillus his verbis: Stupet Pilatus, quomodo Judæorum populus et maxime principes ita truculenti sint, ut cum nulla in Christum causa inveniatur, tam turpi morte occidere ipsum studeant. Hac de causa quasi contemptus indignatur, ac dicit: Ministrum me impia cædis solum invenistis? Ego præter Romanorum leges innocentem occidam? Ego clamoribus vestris territus, ad me facinus detrudam? » Et paulo post subdit: « Si lex est apud vos, quæ summo insontes suppicio cruciet, vos soli hoc facite, cædem hanc patrate, impietas hujus crimini in capita vestra vertite. Sit judaica solum ista temeritas, ego in id non consentiam. » Hugo Cardinalis similiter præsidem per ironiam locutum fuisse censem; ita enim scribit³: « Edicte hoc ironice, quasi diceret: Facinus est hoc facere, et vos qui soletis talia facere, facite si vultis; unde hoc dicit non volens ut occiderent, sed confundens eos. »

5. — *Ego non invenio in eo causam.* Responderunt ei Judæi: Nos legem habemus, et secundum legem debet mori, quia *Filiū Dei se fecit*. Theophylactus, in Joannem scribens, ait⁴: « Judæi cum ipsum accusasset, quod Deum se faceret, ac legem objecissent, videntes illi, se magis refelli (Pilatus enim ex hoc magis timuit, et voluit dimittere eum, ne forte Deum offendere) iterum confugiunt ad externas leges, ut meticolosum terrent Pilatum; nam quia viderant eum pietate moveri, ne Jesum occideret, metum Cæsaris incurrunt. » Etenim Romani Judæis pacta fide conservationem privilegiorum, quibus hactenus fructi fuerant, maxime quoad religionem et legis Mosaicæ observantiam promiserant, ac proinde strenue Præsidem aggrediuntur, ut suas observari leges sinat, quarum virtute Christus in pleno concilio mortis condemnatus fuisse, eo quod se *Filiū Dei esse declarasset*: *Filiū Dei se fecit*, id est, ut Lucas Brugensis exponit⁵: Finxit, falso dixit, asseruit, prædicavitque, se esse *Filiū Dei*, usurpavit sibi nomen *Filiī Dei*, non adoptione solum, aut gratia, quales omnes sumus, qui justi sumus,

¹ CAJET., in Joan. — ² S. CYRIL. cit. a LUC. Brugens. in Joan. — ³ HUGO CARD., in Joan. — ⁴ THOPH., ib. — ⁵ LUC. BRUG., ib.

« sed natura Filii Dei, tanquam natus ex Deo. » Enim vero Christus sæpius in prædicatione sua se promissum Messiam et Filium Dei manifestaverat; similiter Petrus nomine omnium Apostolorum et æterni Patris revelatione eum Filium Dei esse professus fuerat; similiter denique S. Matthæus idipsum claris verbis edixerat; ac demum Christus ipse tam nocturno tempore, in primo coram Caipha habito examine, quam matutino diluculo in pleno concilio idipsum ratificarat; unde dictum ejus blasphemiam esse censentes, eum ex hoc capite mortis reum judicaverant. At vero quantum in hoc certaverint, seu potius malignati fuerint, facile deduci potest ex celebri illo Apostoli textu¹: *Cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo.* Qui idem Apostolus in principio Epistole ad Romanos inquit: *Paulus servus Iesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in Evangelium Dei, quod ante promiserat per Prophetus suos in Scriptura Sacra de Filio suo qui factus est ei ex semine David secundum carnem, etc.* Ac proinde, ut ab hoc se errore eximerent, merito ad invicem conferre debuissent prophetias, suum in mundum adventum antecedentes, cum tempore, operibus, miraculis, et cunctis aliis divinæ alienationis suea evidentibus argumentis: memoria recolere debuissent testimonium a sancto Precursore et Baptista Joanne de ejus divinitate nuper perhibitum, nec non recentissimum in horto Gethsemani patratum miraculum, tam in prostratione totius armatae cohortis, quam auriculæ Malcho amputata miraculosa restitutione. Hæc enim omnia, si rite considerassent, deprehendissent utique, Christum ab omnibus blasphemiae reatu immunem fuisse et consequenter nequaquam secundum legem ipsorum debuisse mori.

6. — Lucas Brugensis existimat, quod Pontifices dicentes: *Nos legem habemus, etc.* clarioribus verbis dicere voluerint²: « *Habemus legem divinitus nobis latam, quam et tu decreto Cæsaris nobis servare debes inviolatam.* Permiseraut enim Cæsar Judæis, ut suis ritibus et legibus viverent, et mandarat præsidibus, ne in eorum observatione eos turbarent, aut turbari sinerent; quasi dicerent: Si tu juxta Cæsarea humanasque leges nullam in eo invenis causam mortis (quanquam fallaris summopere) nos juxta divinam legem invenimus maximam, quam hactenus proferre noluimus, apud legis nostræ ignarum. Nunc autem cogimur, utclare videoas non odio, sed jure, legisque zelo motos ad crucem hunc postulare. » Quam expositionem Toletus confirmat, dum pontifices hisce verbis: *Nos leges habemus, etc.* dicere voluisse asserit³: « O Pilate, ne nos rem ipsam a te petere arbitris. Legem nos habemus morte punientem blasphemos. Hic autem blas-

¹ PHILIP., II, 6. — ² LUC. BRUG., ib. — ³ TOLET., ib.

« phemus est in Deum. Cum enim homo sit, sicut cæteri hominum, quilem tu vides (paulo enim ante præses dixerat: *Ecce homo*) se esse Filium Dei asservit et prædicavit. » Idem quoque Cardinalis Judæorum observat astutiam: siquidem noluerunt exprimere decretam blasphemis poenam, quæ erat lapidatio; quia illum non sub lapidibus, sed in patibulo crucis mori desiderabant, ut nomen ipsius in sempiternum ab hominum aboleretur memoria; et ideo prædictus auctor subjungit: « Non exprimunt legis poenam, quia non lapidari, sed crucifi giri eum cupiebant. Latet dæmoniaca calumnia; verum enim erat, ipsum se *Filiū Dei* prædicasse, sed tamen Christus miris operibus et divinitatis virtutibus propheticisque testimonios id confirmaverat; at isti gentili et rerum divinarum ignaro, rem ipsam nude et jejunè, omissis testimonios et argumentis proponunt. » Jam se pontifices et principes synagogæ præparaverunt, ut cunctis objectionibus, quæ Pilatus in medium adducere potuisset, prompte respondere possent. Unde Cajetanus inquit¹: « Auditio scrupulo conscientia Pilati, pontifices dicunt, quod non est timendum crimen aliquod in occidente Jesu, quia secundum legem debet occidi, quia *Filiū Dei se fecit*. Hactenus studium pontificum fuerat inducere Pilatum ad occidendum Jesum ex criminis læsæ Majestatis (quia scilicet se Regem fecerat) sed ubi vident, apud Pilatum hanc causam non prævaluuisse ad judicium mortis, sed ad flagella et illusiones, et propterea Pilatum horrere damnare ad mortem, citant aliud crimen de usurpatione divinitatis, cum auctoritate legis imponenter tis poenam mortis usurpanti sibi divinitatem. »

7. — *Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit.* Tametsi enim Pilatus veri Dei notitia careret, nihilominus, ut Lucas Brugensis ait², audiens Christum a Pontificibus accusari, quod arroganter *Filiū Dei* se esse dixisset, timere cœpit. « Etenim timuerat ante ne interficeret innocentem, jam timuit, ne in Deum aliquem, aut heroem, filium alicujus Deorum, sacrilege manus injiciens, longe magis Deorum adversus se iram provocaret. Hanc tenus Jesu innocentia a ferenda damnationis sententia eum retardarat, nunc religio absterret, ne impius sit in Deum, si majus aliquid homine Jesus sit. Nam ut erat ethnicus, et plurium deorum cultor, imbutus opinionibus gentium, ita facile credidit Jesum, vel hominem esse posse ex Deo et homine natum, id est, heroem, aut semi-deum. Act. Apost. xiv, 10. Credidit autem tum ob admiranda et humanis viribus majora, quæ Jesus ediderat miracula tum ob eximias virtutes, quibus coram observabat eum prædictum esse, sapientiam, prudentiam, gravitatem, fortitudinem, et animum illius imperitura tum. » Toletus angustias accusatorum, spe sua se fraudatos esse videntium, his verbis considerat³: « Fefellit eos opinio et astutia sua. Sperarunt Pilatus nova calumnia ut Christum crucifigeret, permotum iri; ipse vero eo ipso magis a damnando retrahitur; et quem innocentia Christi prius a damnationis ferenda sententia retardabat, nunc divinitatis origo asserta deterret, quodque perpetrare ante timebat per injustitiam, nunc horrere incipit propter impietatem. » Verisimile est Pilatum inter se contulisse hanc pontificum accusationem: *Filiū Dei se fecit*, cum eo quod paulo ante ex ipsomet Christi ore audierat: *Regnum meum non est hinc*. Similiter versimile est, quod cum Pilatus aliquanto tempore provinciæ Galilææ gubernator extisset, multa intellexerit opere prodigiosa, quæ Christus fecerat, et specialiter Lazarus quatriuani mortui resuscitationem, atque his omnibus inter se collatis, Christi apud se conclusisse divinitatem. Hugo Cardinalis alia hujus timoris motiva indicat, dicens²: « Timuit, quia cor cœpit ei dictare, quod revera erat Filius Dei. Unde de Pilati confessione habetur in altercatione Simonis et Petri coram Nerone, quando Petrus dixit ad Neronom: Si vis scire, bone Imperator, quæ gesta sunt in Judæa de Jesu, accipe litteras a Pontio Pilato missas ad Claudium. Exemplum autem Epistolæ erat: Pontius Pilatus Claudio suo salutem. Nuper accidit, quod ego probavi, Judeos per invidiam se suosque posteros crudeli condemnatione punivisse. Denique cum promisum Patres eorum haberent, quod illis Deus eorum mitteret de cœlo Sanctum suum quieorum Rex merito diceretur, et hunc promiserit per virginem missurum ad terras. Istum itaque me Præside in Judæa Hebræorum cum misisset, et vidissent eum cæcos illuminasse, leprosos mundasse, paralyticos curasse, dæmones ab hominibus fugasse, mortuos etiam suscitasse, imperasse ventis, ambulasse siccis pedibus super undas maris, et multa alia mirabilia fecisse, cum omnis populus Judæorum hunc Dei Filium diceret, invidiā passi sunt contra eum principes Sacerdotum et tenuerunt eum, et tradiderunt eum mihi, et alias mihi mentiones, de eo dixerunt, eum Magum esse, et legem eorum agere, ego autem credidi ita esse, et flagellatum tradidi illum arbitrio eorum, illi autem crucifixerunt eum, etc. Cujus epistolæ veritate supposita clare satis colligitur Pilatum aliqualem divinitatis Christi habuisse notitiam, tametsi postea ab alio quodam majoritatem fascinatus, ut suo loco dicetur, scilicet ne Cæsar gratiam amitteret, omne dubium posuerit. Salmeron ait³: « Metuebat non solum, ne in inno-

¹ CAJETAN., in Joan. — ² LUC. BRUG., in Joan.

¹ TOL., ib. — ² HUGO CAR., ib. — ³ SALM., t. X, tr. 34.

« centem peccaret, sed etiam in Dei Filium, atque « ob id deos sibi iratos experiretur. Viderat enim « admirabile in Christo inferendis malis patientiam « in respondendo gravitatem cum modestia con- « junctam, unde merito cœpit metuere. » Dionysius Carthusianus ait¹: « Inter Judeos habitando, ali- « quid forte de omnipotentia, et majestate summi « Dei audierat. Omnibus quoque, ut inquit Damas- « cenus naturaliter inserta, seu indita est cognitio « existentis Dei. » Tametsi igitur Pilatus idololatra esset, nihilominus in aliqualem credebat divinitatem. Atque ideo quia Christum tot indignis modis tractari fecerat, et paulo ante crudeliter flagellatum, corona spinea redimiri permiserat, merito timuit, maxime quando illum omni humana natura superiorem esse vidit. Idem Carthusianus super Joannem scribens, ait²: « Formidavit, ne facinus com- « misisset gravissimum flagellando Filium Dei. » P. Sylvieri sequens movet dubium³: « Cur non « irridet etiam de hoc, quod se diceret Filium Dei, « dicens : Ecce Filius Dei? Quod egregie notavit « Rupertus, lib. xiii, in Joan., inquiens : Dixerat « hic derisor : Ecce homo, nunc adhuc irridens : « Ecce, inquit, Rex uester, nescivit dicere, quod « tertium accusationibus nomen est : Ecce Filius « Dei vestri. » ⁴ vero sequentem subjungit responsum. « Potius sacrilegus, ac tyrannus judex « irridere, quod homo magnus diceretur, cum « tamen tanquam valde despectus vermis haberetur « Potuit etiam irridere, quod ut Rex cum tanto « ludibrio tractaretur. At quod Filius Dei in tan- « tam abjectionem et exinanitionem pro hominum « salute absque ulla propria culpa veniret, non po- « tut irridere. » Blosius omnia hæc considerans, in sequentes prorumpit devotionis affectus⁵: « Ave « dulcis Iesu : Laus tibi, et honor, et gloria Christe, « qui te ignominiosissimæ morti crucis coram po- « pulo injuste adjudicari passus es, ut nos ab « æternæ mortis sententia liberares : præsta, ut « nunquam alios temere judicem, nunquam ali- « cui male velim, nunquam aliquem lœdam. Da ut « per gloriam et ignominiam, per infamiam, et bo- « nam famam, te separar, tibi serviam, tui honorem « quærar. »

DISCURSUS XVII.

NONNULLA SILENTII CHRISTI, DUM A PILATO, AN FILIUS « DEI ESSET, INTERROGARETUR, EXAMINANTUR MYSTRIA.

IDEA SERMONIS. — 1. Discutiuntur rationes quare Pilatus Christum examinaverit et circa quid. — 2. Inquiritur causa cur Christus Pilato, de ejus divinitate inquirenti responsum non dederit. Pilatus ex fastu et superbia interrogavit Christum. — 3. Adducuntur alia motiva Christi silentii. Christus siluit ne dimitt-

¹ DIO. CART., in Luc. — ² DION. CARTH., in Joan. — ³ P. SYLVEIRA, Carm. — ⁴ BLOS., in Sacel. anim.

teretur et redemptio nostra differretur. — 4. Christus tanquam agnus mansuetus non aperuit os suum. Hoc Christi silentium docet nos criminationes patienter ferre. — 5. Pilatus indignatus fuit ob silentium Christi. Pilatus ex modo loquendi ostendit se esse judicem injustum. — 6. Christus suo responso reprimit superbiam et jactantiam Pilati.

Dixit ad Iesum : Unde es tu? Jesus autem responsum non dedit ei. Joan., xix, 9.

1. — Cum accusatio a Judæis contra Christum facta, quod scilicet Filium Dei se fecisset, menti præsidis impressa, eumdem in suspicionem traxisset, ne forte talis esset, eum denuo in praetorium reduxit; ait enim sacer textus¹ : Et ingressus prætorium iterum, ut eum examinaret, id est ut Lucas Brugensis exponit : Ut eum exploraret, quid hac de re esse posset, remque planius intelligeret. Interrogavit autem eum : Unde es tu? Porro probe satis sciebat, eum in Nazareth civitate Galilææ fuisse natum, quia id ipsum paulo ante audierat, imo ob hoc motivum, quia scilicet Jesus Galilæus esset, ipsum ad Herodem remiserat. Quia igitur ratione hujus suæ originis tam subito perdidit memoriam. Salmeron ait² : Non quærer de patria « cum prius novisset esse Galilæum, sed generis « originem principiū interroget, id est, a quo « genus ducis! Qui sunt parentes tui. Esne tu e « celo, an e terra? Esne Filius Dei, ut isti tibi « objiciunt te facere, an Filius hominis. » Lucas Brugensis ait³ : Intelligere volebat, an ex eorum, « quos noverat, deorum aliquo cœlestem originem « duceret, præsertim cum paulo ante dixisset : « Regnum suum de hoc mundo non esse, sed in « mundum se venisse, ut testimonium perhiberet « veritati. » Toletus hinc movetur, ut Judæis in hæc asperiora verba impropteret⁴: « Hoc Pilati factum « Judæorum condemnat tarditatem, et sanguinem « inexcusabilem; uno enim verbo auditio, veritatem « inquirit, et verum scire desiderat, ne quid igno- « ranter, aut imprudenter contra Deum committat. « Iudæi vero tot verbis auditio, tot visis miraculis « factis, tam multis propheticis testimoniis claman- « tibus audire et intelligere spreverunt nec his « contenti, verum Dei Filium crucifigere totis viri- « bus conati sunt. » Vincentius Ferrerius existimat Præsidem interrogantem : Unde es tu? dicere voluisse⁵ : Es ne progenitus ex divina, an humana « generatione. Jesus non respondit propter diffi- « cultatem quæstionis, quia Pilatus non sufficiebat « eam accipere. »

2. — Jesus autem responsum non dedit ei. Mirum profecto est, et quæstione dignum, cur Christus, qui præcedenti nocte, et circa diluculum diei se- quentis, in conspectu summi pontificis et concilii,

¹ LUC. BRUG., in Joan. — ² SALM., t. X, tr. 31. — ³ LUC. BRUG., ib. — ⁴ TOL., in Joan. — ⁵ S. VINC. FERRER., in Parase.

se Filium Dei esse confessus fuerat, nunc Pilato iudicíi suo, eum roganti, ut hanc manifestaret veritatem nullum prosus dederit responsum. Lucas Brugensis hujus hanc assignat causam¹ : « Quia « responso indignus erat, qui innocentem crude- « deliter adeo tractarat, satis superque rotam ipsi « fecerat innocentiam suam, nec tamen abstinuerat « injuriis, ita quia quantum satis erat, responderat « quæstioni propositæ verbis illius Joan., xviii, 36. « Quod discere quærerit » ait Euthymius² jam « didi- « cerat quando audierat : Regnum meum non est de « hoc mundo. Plenioris responsi capax non erat, « non enim poterat nosse Filium Dei qui non « noverat Deum. » Hanc silentii Christi rationem, multi quoque alii sacri interpretes tetigerunt. Et quidem Simon de Cassia ait³ : Quamvis curiosa « esset interrogatio altissima tamen erat, profes- « rentis mentem excedens, nam humano more « loquendi, non potuisset Christus satisfacere Pilato « nisi mentem ejus convertisset ad fidem, quam « conversionem humana potentia tumens, et Ro- « manorum scientia imperita minime merebatur. » Abstrusa enim divinitatis mysteria solis revelantur humilibus, dicente Domino nostro⁴ : Confiteor tibi Pater Dominus cœli et terræ, quia abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis. Toletus idem punctum tangens, ait⁵ : Non ut hu- « milis discipulus, sed tanquam superbus Judex « interrogabat ea, quæ non nisi humilibus corde « et parvulis revelantur, quod ex verbis seqq., ap- « paret. » Fastus enim et superbia ipsius manifes- « tam se fecit ex verbis contemptu plenis, quibus Christum aggrediebatur, tametsi ipsum Filium Dei esse suspicaretur : ait enim Pilatus : Mihi non lo- « queris? Nescis quia habeo potestatem occidere te, et potestatem habeo dimittere te « Divina autem myste- « ria intelligere, » inquit Toletus⁶ « non ex potestate « petendum erat, sed ex humilitate et devotione. » Lucas Brugensis inquit⁷ : Interrogabat non ex fide, « sed ex timore variorum Deorum, ut idololatra, « plures credens Deos, qualis Jesus nolebat haberi, « nec ut hujusmodi absolví, quemadmodum nec a « resurrectione voluit Tiberii opera inter Romanos « Deos referri. Pilatus irrississet potius, quam credi- « disset, si Jesus se in principio ante omnia sœcula « ex Deo Patre genitum fuisse et unum cum Patre « Deum esse respondisset. » Salmeron aliam addu- « cit considerationem, ait enim⁸ : Si Pilati menti- « Dominus Jesus respondisset, importunum erat in « illis temporis angustiis, de rebus adeo vanis, et « fabulosis verba facere. » Nam ut diximus, moti- « vum interrogationis Pilati procedebat ex curiosi- « tate sciendi, an alicujus Deorum gentilium filius esset; « si autem ex sua origine, vel æterna ex

¹ LUC. BRUG., ib. — ² EUTHYM., ib. — ³ SIM. DE CASS., t. XIII. — ⁴ MATTH., XI, 25. — ⁵ TOLET., ib. — ⁶ ID., ib. — ⁷ LUC. BRUG., ib. — ⁸ SALM.

« Patre, vel temporali ex virginie per Spiritum « sanctum facta loqui voluisset, Pilati captum hæc « excedebant nec ratione, sed fide tantum appre- « hendi poterant, quia generationem ejus quis enar- « rabit? »

3. — S. Apostolus inquit¹ : Animalis homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei, stultitia enim est illi, et non potest intelligere et ideo si Christus se opera Spiritus Sancti in utero virginali conceptum fuisse, animam suam visione beatifica gaudere, vel se simul cum Patre in celis regnare atque a potestatibus angelicis formidari dixisset, non obstante quod ab eo in assumpta sua humilitate derideretur, et flagellaretur, si, inquam, hæc omnia Pitato dixisset, hic utique nihil horum intellexisset, fuisseque Christus potius a præside deritus, audissetque ab eo idem quod alias Hebrei dixerant² : Nonne hic est filius fabri, et mater ejus dicitur Maria? Toletus præter prædicta motiva, alia quædam in medio adducit, inquiens³ : « Non « ex recto et vero principio quærebatur, idolatriæ « enim et multorum ac falsorum deorum cultor « erat, et ex hac idololatria ac errore quærebat « scire, quis esset, nempe an filius aliquorum deo- « rum suorum. Nam vana et impia interrogatio « responsionem veritatis non obtinuit. Hanc cau- « sam attigit Cyrillus lib. XII, c. 20, addens aliam « quæ etiam est Chrysostomi homilia 83. Quia « audiens prius veritatem : Regnum meum non est « de hoc mundo. Et omnis qui ex veritate est « audit vocem meam, sprevit, et respunit, nec hoc « contentus, furori Judæorum iniquo obtemperavit, « indignus igitur fuit responso veritatis. » Sapiens ait⁴ : Ne respondeas stulto juxta stultitiam suam, ne efficiaris ei similis. « Jesus, » ut Salmeron notat⁵, « responsum non dedit ei ideo, quia interrogatio ex « radice idolatriæ orta erat. Putabat enim Pilatus, « homines quosdam esse ex diis prognatos, quos « filios Dei vocabant. » Idem auctor præterea aliam hujus taciturnitatis assignat convincentem rationem, inquiens : « Non erat tempus gentiles do- « cendi, quia non erat missus, nisi ad oves quæ « perierunt domus Israel, nec sanctum cani dan- « dum erat, nec margarite projiciendæ ante por- « cum. » S. Bonaventura similiter hujus silentii optimam reddit rationem. Si enim Incarnata sapientia præsidis erudisset ignorantiam, hic utique divinitate ejus cognita eum a morte liberasset sicut Redemptio generis humani positum fuisset obstaculum. En verba D. Seraphici : « Jesus autem « nihil respondere voluit, ne crimen diluens, di- « mitteretur a Præside, et crucis utilitas differretur, « O quanta circa humanam salutem dilectione « fervebat. cum non respondere voluit, ne dimitt- « teretur. » Similem quoque causam S. Athanasius

¹ 1 COR., II, 14. — ² MATT., XIII, 48. — ³ TOLET., ib. — PROV., XXVI, 4. — ⁵ SALM.